

TUNTOSARVI

Nro 36 1987

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 36/1987
13. vuosikerta

KUSTANTAJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

JULKAISIJA

Suomen Kuurosokeat ry.

PÄÄTOIMITTAJA

Heli Reinikainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Suomen Kuurosokeat ry.
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/213

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta	1
Lasse Hannula voitti apuvälinekilpailun	4
Lukijan palsta	4
Ajankohtaista	8
Uutisia Englannista	10
Tarinankertojan talossa	12
Ilmoitukset	14
Nimipäiväonnittelut	16
Suomalaisia vanhoja arvoituksia	16

TUNTOSARVI

2.10.1987

Puheenjohtajan palsta

● IRKON SEIKKAILUT MERKKIKEPIN KANSSA

Helppoa on sanoa toiselle: tee sitä ja tätä. Minäkin olen sanonut: «Ota valkoinen keppi käteen.» Olen ajatellut, että tieto ja järkevyys auttavat.

Vuosi sitten ajattelin: «Nyt olisi hyvä tuo keppi.» Minua alkoi pelottaa kadulla liikkuminen. Potkin varpaani kaikkeen, mitä eteen sattui. Pelkäsin erityisesti portaita. Pelkäsin, että päälleni ajetaan autolla. Olen monta kertaa ollut todella täpärissä tilanteissa.

Kuulolaite on pieni ja huomaamaton. Sitä ei liikkuvasta autosta huomaa. Silmälasit on melkein jokaisella vastaantulijalla. Mistä siis muut ihmiset tietävät, että olen kuurosokea?

● Päätin uskaltaa

Eräällä aluekurssilla päätin uskaltaa. Kokeilin erilaisia keppejä. Lopulta päätin ottaa yhden niistä kassiini...

Kannoin keppiä kassissa. Muistin sen mukana olon, mutta käteen en sitä ottanut. Keppi alkoi jotenkin ahdistaa. Maailmankongressiin mennessä päätin, että nyt tai ei koskaan.

Oli se jännittävää. Keppi auki ja käteen... Mutta

kumpaan käteen? Siirtelin keppiä kädestä toiseen ja etsin mukavaa otetta. Oli pakko seurata, mitä muut ihmiset tekevät, kun he huomaavat keppi kädessä liikkuvan ihmisen...

Lasit olivat mustuneet kirkkaassa auringossa. Kyllä se tuntui turvalliselta. Ihmiset tosin seurasivat kiinnostuneina, miten kepin kanssa pärjään. Varsinkin juopuneita kepin kanssa liikkuva liikuttaa. Juopuneet ovat kiinnostuneita ja avuliaita.

Olin menossa kyselemään linja-autojen aikatauluja, kun sain «miestä väkevämpää» -nauttineen seuraa. Alkajaisiksi hän halusi tietää, mikä keppi minulla oli, näinkö yhtään mitään. Vierastin keppiä, enkä oikein ollut juttutuulella. Kissa oli vienyt kielenkin. Kaveri tiedusteli, mihin olin menossa. Niinpä heilautin tuota ranteessa kumilenkillä kiinniolevaa keppiä eteen ja taivasta kohti. Voi kamalaa, onneksi kukaan ei ollut edessä! Siinä hetkessä päätin, että heiluttaminen sai olla viimeinen kerta.

Odottaessani liikennevalojen vaihtumista nojailin keppiin. Mielenkinntoisen kaupan kohdalla pysähdyin katselemaan näyteikkunoita. Tuli mieleeni: «Mitähän ihmiset ajattelevat. Sokea kepin kanssa katselee näyteikkunoita...»

Myöhemmin tapasin Heikki Paatelaisen, yhdistyksen mobility-asiantuntijan. Sain lisää asiallista tietoa kepin käytöstä. Olisi varmasti tarpeen oppia kunnolla oikea kädestäpitämisote ja monta muuta niksiä.

Ihmiset ovat avuliaita

Minulla on merkkikeppi. Se on tavallista keppiä lyhyempi. Sen tarkoitus on varoittaa muita, kertoa että näkövammaisen tulee vastaan. Autot eivät aja päälle vaan varovat. On tärkeää, että kuurosokealla on joku merkki. Jos sattuu onnettomuus eikä keppiä ole, ei voi saada vahingonkorvausta.

Olen huomannut, että ihmiset ovat avuliaita. Kun kuulokoje näkyy, he puhuvat selvemmin. Kun keppi on mukana, saa opastuapua, jo haluaa.

Vielä minulla on opittavaa kepin käytössä. Emme me vielä parhaita kavereita ole! Ystävyyttä on hyvä kehittää, kun tutummiksi on tultu.

Kun valitsette keppiä, älkää valitko teleskooppikeppiä. Se voi yllättäen mennä kasaan. Kuurosokean tasapaino on huono. Äkilliset liikkeet ovat vaarallisia teleskooppikepin kanssa.

Keppejä saa ja niitä voi kokeilla Näkövammaisten Keskusliiton apuvälineosastolla. Terveyskeskuksesta voi vammaisen myös saada kepin. Aluesihteerit neuvovat.

Lasse Hannula voitti apuvälinekilpailun

Vuoden alussa julisti Näkövammaisten Keskusliitto ideakilpailun. Aiheena olivat apuvälineet. Kilpailun voitti Lasse Hannula keksinnöllään. Se oli kahden kuurosokean välinen keskustelulaite. Laite on hiukan DiaLogoksen tyyppinen.

Lämpimät onnittelet Lasselle erinomaisesta työstä ja hyvästä sijoituksesta!

Lukijan palsta

KESÄISIÄ MUISTOJA

«Kiva oli näpliä nappuloita ja pyöritellä rattia17

Kirjoittanut Johannes Valtonen

Johannes Valtonen asuu Kaunialan sotavammaisraalassa Espoossa. Kesäisiä muistoja kertyi lasten luona ja erilaisilla retkillä.

Huttulan lomaleirin jälkeen tulin Turun kautta Kaunialaan. Heti maanantaina alkoi fysikaalinen hoito, joka leirin ajan oli pysähdyksissä. Kun hoito oli loppunut, lähdin pienelle lomalle lasteni luo Savonlinnaan. Tuli

käytyä maailman suurimman puukirkon sisäpuolta silittelemässä. Ulos tullessa alkoivat kellot soida: kumea piu pau kiiri. Pysähdyimme Niinan kanssa kuuntelemaan. Ajatuksissani hyräilin tuttua laulua: «Piu pau kerran kajahtaa, tuo kylmä kirkonkello ilmoittaa» jne. Niina sanoi sitten hiljaa: «Ruumissaatto on menossa». Lähdimme vakavina autoon. Varmaan kumpikin ajatteli samaa: «Milloin meidän vuoromme tulee.»

Nopeasti kolme viikkoa vierähtivät kotia muistellen. Kävin syntymäpäitänäni kirkossa. Heti katseeni suntautui sinne, missä tiesin menetetyt kotini olevan. Elin uudestaan ihanat muistot, jotka säilyvät mielessäni kauniina koko elämäni ajan.

Täällä Kaunialassa aika on mennyt entiseen malliin retkiä tehden. Ensimmäinen retki kesän jälkeen tehtiin Korkeasaareen. Lähdin Tuulikin kanssa tälle retkelle. En kuitenkaan nauttinut retkestä ollenkaan. Olin masentunut. Kulokkeeni siima oli matkalla katkennut, enkä kuullut siellä mitään. Tuulikki huusi oikeaan korvaani äänensä käheäksi ja yritti lohduttaa masentunutta mieltäni parhaansa mukaan.

Toinen retki tehtiin Espoon nähtävyyksiä katselemaan. Ensin matka suuntautui vanhaan ortodoksisen kirkkoon. Kaunista katseltavaa niille, jotka näkevät. Varmasti he siitä myös nauttivat. Eikä sieltä tyhjin käsin pois lähdetty. Jokainen sai mehiläisvahasta tehdyn pienen kynttilän ja tervetulotoivotuksen kirkkoon uudelleen. Sitten siirryttiin vanhaan herraskartanoon. Komea oli talo ja avarat huoneet! Huonekalut

kaiverruksineen olivat taidokkaasti tehdyt. Meille oli järjestetty kahvitarjoilu ihanien leivosten kera. Kun olimme tarpeeksi kierrelleet ja kaarrelleet ympäriinsä siirryimme automuseoon kopeloimaan vanhoja autoja. Osastonhoitaja, Aila ja Tuulikki olivat saaneet opastajan samaan juoneen. Minut houkuteltiin koekaniiniksi yhteen urheiluautoon. Opaspoika otti nuoran pois ja kehotti minua kokeilemaan, miten mukava autossa on istua. Uteliaisuus voitti ja istahdin ohjauspyörän taakse ja kiva siinä oli näpliä nappuloita ja pyöritellä auton rattia tietämättä sitä, että tytöt kilpaa olivat filmanneet minua. Liekö menneet kuvat tv-ruutuun asti! Kyllä tytöt naureskelivat jälkeen päin. Kysyin, että heiluilvatko leukaperät ohjauspyörän tahdisa. Varmaan oli hauskaa katsottavaa koko porukalle.

Tyytyväisenä palasin Kaunialaan tältä retkeltä, sillä kuulokkeeni oli toiminut moitteettomasti koko matkan ajan ja olihan minulla nyt mukana varakuuloke, siima ja paristokin taskussa.

Toivotan nyt hyvää syksyn jatkoa kaikille Tuntosarven lukijoille.

MAAILMAN PARAS MUSTIKKAPIIRAKKA

«Maailman paras mustikkapiirakka» syntyy mustikoista, jotka itse olen poiminut. Hitaammin kenties kuin muut näkevät... etsien ja tunnustellen mustikanvarpujen seasta... lopulta kuitenkin saan kokoon tarpeeksi mustikoita piirakkaan tai useampaan. Torilta ostetuista ja saaduista mustikoista syntyy samalla reseptillä

vain «HYVÄ MUSTIKKAPIIRAKKA». Nämä ovat niitä maailman pieniä asioita, joissa on kuitenkin olennainen ero. Tänäpäin siis, erityisen antoisan marjastusviikonlopun jälkeen, tarjotaan sitä «Maailman Parasta»; olkaa hyvä.

150 g leivontamargariinia

1 dl sokeria

1 muna

3 dl vehnä jauhoja

1 tl leivinjauhetta

Täyte:

2 dl kermaviiliä

0,5 dl sokeria

1 muna

0,5 l mustikoita

Sekoita ainekset keskenään ja levitä seos pyöreän piirakkavuolan pohjalle ja reunoille. Kaada päälle kermaviili, johon on lisätty sokeri, muna ja marjat. Paista 200 asteessa noin 30 min.

Seija Troyano

AJANKOHTAISTA

Suomi siirtyi talviaikaan

Sunnuntai-yönä kelloja siirrettiin tunti taaksepäin. Jos meni nukkumaan kello 23, siirrettiin kello tunti taaksepäin eli kello 22:een.

Melkein kaikki Euroopan maan siirtyivät talviaikaan yhdessä Suomen kanssa. Vain Englanti on poikkeus. Englannissa talviaika alkaa vasta 25. lokakuuta.

Holkeri on presidenttinä viikon ajan

Pääministeri Harri Holkeri (kok) hoitaa presidentin tehtäviä lokakuun alussa. Harri Holkeri on presidentti Mauno Koiviston sijaisena runsaan viikon ajan. Presidentti on silloin matkalla DDR:ssä (= Itä-Saksa) ja Neuvostoliitossa.

kok = kokoomuspuolue

Turun ympäristökuntiin muuttaa vietnamilaisia pakolaisia

Viisi kuntaa Turun ympäristössä ottaa vastaan vietnamilaisia pakolaisia. Pakolaiset tulivat Turkuun kesäl-

lä. Heitä on kaikkiaan 12 perhettä. Perheissä on yhteensä 50 jäsentä.

Pakolaiset ovat asuneet Turussa väliaikaisesti. Nyt kuusi perhettä muuttaa Turun ympäristökuntiin; Kaarina, Paimio, Parainen, Piikkiö ja Raisio ovat antaneet myönteisen vastauksen Turun pakolaistoimiston kyselyyn. Kysely tehtiin kaikkiaan 13:lle kunnalle. Suurin osa kunnista kieltäytyi.

Myöhemmin vastaava kysely tehdään kaikille Suomen kunnille ja kaupungeille, kun pakolaisten sijoittaminen maahamme ratkaistaan valtakunnallisesti.

Suomi ottaa joka vuosi vastaan noin 200 pakolaista. Asia sovittiin viime kesänä. Yhteensä pakolaisia on maassamme noin 800.

Ensimmäiset pakolaiset tulivat Chilestä, Etelä-Amerikasta, 1970-luvulla. Osa heistä on jo palannut kotimaahansa tai muuttanut muualle.

Useimmat Suomen pakolaisista ovat vietnamilaisia. Heidän asuinpaikkansa on Helsinki, Espoo, Kerava tai Vantaa.

Pakolaiskysymys pääsi viime keväänä ensimmäisen kerran hallitusohjelmaan.

Kuka on pakolainen

Vuonna 1951 tehtiin Geneven pakolaissopimus. Sen mukaan pakolainen on henkilö, «jolla on perusteltua aihetta joutua vainotuksi (= jota kohdellaan varmasti huonosti) rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan (= rikas, köyhä) kuulumisen tai poliittisen mielipiteen takia».

Pakolaisia ei voi karkottaa tai palauttaa maahan, jossa hänen henkeään tai vapauttaan uhataan. Pakolaisten kansainvälisestä suojelemisesta vastaa YK:n (= Yhdistyneet Kansakunnat) alainen toimisto «UN-HCR». Se on tärkein kansainvälinen pakolaisasioita hoitava järjestö. Suomessa pakolaisasiasta keskustellaan vilkkaasti (= paljon), sillä Suomi on ottanut vähemmän pakolaisia kuin muut pohjoismaat.

Lähde: HS-kuukausiliite 17/87

Uutisia Englannista

Prinsessa Diana on mukana kuurosokeiden tapahtumissa

Walesin prinsessa Diana avasi tammikuun 27. päivänä uuden kuurosokeiden osaston Englannissa. Osasto on nimeltään Rebecca Goodman Keskus. Karen ja Marissa ovat kuurosokeita tyttöjä, jotka opiskelevat keskuksessa. He kertovat prinsessan vierailusta kuurosokeiden lehdessä.

Marissa kirjoittaa pistekirjoituksella:

«Eilen prinsessa ja Jane (= Marissan ohjaaja) sanoivat: «Marissa tekee oikein hyvää työtä.»

Hän sanoi: «Hei, Marissa.»

Hän sanoi: «Taidat tehdä kovasti työtä?»

Hän näki kirjani, numerokirjani. Olin juuri kirjoittamassa.

Hän sanoi: «Numerot ovat kovin vaikeita.»

Marissa Godo

Karen kirjoittaa käsin:

«Viime viikon tiistaina näimme prinsessa Dianan. Prinsessa Diana tuli kouluun. Katselin prinsessa Dianaa. «Hei, prinsessa Diana.»

Prinsessa Diana puristi kättäni.

Prinsessalla oli punainen ja musta takki ja hame.

Menin kirjani ääreen työskentelemään. Tein paljon oikein hyvää työtä.

Viikutin prinsessa Dianalle näkemiini.

Olin hyvin hiljainen enkä noussut seisomaan. Halusin katsella TV:tä. Siellä näytettiin prinsessa Dianaa, kun hän oli Lontoossa. Se oli minulle sama asia.

Sinä annoit kukan prinsessa Dianalle.

Menin katsomaan prinsessa Dianaa, kun hän oli mustassa autossa.»

Karen Uglo

Käännetty Kansallisesta kuurosokeiden ja rubella yhdistyksen lehdestä. Lehti ilmestyy Englannissa.

Tarinankertojan talossa eli kirjailijan luona kylässä

Kaari Utrio on Suomen parhaita naiskirjailijoita. Kirjallisuuspalkinto hänelle myönnettiin vuonna 1973.

Kirjoja, kaikkialla on kirjoja. Nyt hän sai taas yhden lisää. Annoin hänelle Richard Kinneyn teoksen «Olen kuurosokea». Hän otti sen vastaan ystävällisesti kiittäen. Hetken minua kuitenkin huimaa. Kiinnostaako lahja häntä? Mutta huoleni on turha. Kaari Utrio lukee noin 200 kirjaa vuodessa.

— Ollakseen hyvä kirjailija on luettava paljon.

— Yleensä pidän lukemastani. Luen mitä tahansa hyvin kirjoitettua tekstiä dekkareista romaaneihin, elämäkerroista proosaan (proosa = kertomataide, suorasanaisten teksti, runon vastakohta).

Kinneyn kirja on hyvin kirjoitettu.

Istumme kirjailijan keittiössä. Oven pielessä on tietysti hyllyittäin keittokirjoja. Ikkunalla kasvaa kardemumma tai risiini. Emäntä ei muista kumpi. Mutta kasvi viihtyy mainiosti. Verhotankoina ovat metsästä löydetyt kepit. Niistä riippuu kukkia, joiden alta meitä katselee kipsinen patsas. Se on kuin sadun haltiatar sinisessä hameessaan, kultaiset tähdet helmassa.

Suosittu luennoitsija

Kaari Utrio seisoo patsaan edessä ja puhuu. Hän on

eloisa ja luonnollinen, voimakaskin. Silti hänestä henkii hiljaisuutta ja keveyttä. Hän kuuntelee ja havaitsee koko ajan, mutta miellyttävällä tavalla. Aviomies, kirjailija Kai Linnilä pitää Kaaria ujona.

Kodin Kuvalehdessä v. 82 on Kaari Utrio kertonut itsestään:

— Olen kokenut elämässäni varsin paljon. Kokeemukset ovat istuttaneet minuun tietyn varovaisuuden. Luonteeni on kuitenkin myönteinen. Varovaisuus jää yleensä jonkin mielen pohjalle tuhahtelemaan.

Tänään ei tuhahtelua kuulu. Rupattelu (= juttelu) etenee iloisesti ja katkeilematta. Kaari Utrio on suosittu luennoitsija ja naisen oikeuksien puolustaja. Nytkir hän juttelee naisen asemasta asianpesukoneeseen nojaten.

— Naisen historia on surullinen kertomus sorrosta riistosta ja halveksunnasta. Humaani (= ihmisystävällinen, suvaitseva) ihminen asettuu ilman muuta sortun puolelle, vaatii hänelle oikeutta ja ihmisarvoa.

Mukana on miestoimittaja.

— Voimakkaat miehet ovat aina rakastaneet voimakkaita naisia, hän muistuttaa. Kaari Utrio hymyilee. Puhe etenee Pohjanmaan yöjuoksu-tapoihin ja emäntien koruihin. Korut ovat olleet hyvin arvokkaat Koruissa ja kapioiden (= moriamen tekemät liinavaatteet) on ollut emäntien omaisuus.

JATKUU

Ilmoitukset

Aluesihteer **Inga Lassfolk** ei ole toimistossaan maanantaina 12.10. (Kuortaneen liikuntakurssi).

Seuraava toimistopäivä on maanantaina 19.10.

Liikuntakurssi

Aika: 12.-17.10.1987

Paikka: Kuortaneen Urheiluopisto, Kuortane

Kunto ja liikkumistaito paranevat kurssilla. Jokaiselle laaditaan oma kuntoutusohjelmansa. Kurssi on tehty yhdessä Kuortaneen Urheiluopiston kanssa.

Saat henkilökohtaisen avustajan kuntoutustilanteessa. Avustajana on opiston oppilas, sillä liikuntakurssi on osa opetusohjelmaa.

Konferenssi

Aika: 21.-23.3.1988

Paikka: Uumaja, Ruotsi

Pohjoismainen kuurosokeiden henkilöstön koulutuskeskus järjestää kurssin Ruotsissa. Kurssin teema on: Pohjolan luonnonolojen vaikutus kuurosokeatyöhön.

Sokeat käsityöntekijät ry. on uusi nimi Sokeat harja- ja korityöntekijät ry. on saanut uuden nimen. Se on Sokeat käsityöntekijät ry. Yhdistyksen osoite on Liutustentie 13, 05620 Hyvinkää. Puhelin 914/47 907, arkisin (maanantai-perjantai) kello 18-20.

Videokysely

Suomen Kuurosokeat ry. tutkii kuurosokean videon käyttöä. Kerro aluesihteerillesi tai suoraan yhdistyksen toimistoon

- seuraatko Kuurojen Liiton videokasetteja
- mikä videokaseteissa on mielenkiintoista
- pystytkö seuraamaan videokasetteja
- mitä vaikeuksia on ymmärtämisessä

Vastaukset puh. 90/7704 213, Heli Reinikainen, tekstipuh. 90/7704 355.

Teksti-TV:n säätiedotus —

Kerro, mitkä värit ovat hyvät

Syyskuun aikana kokeili Teksti-TV eri värejä säätiedotuksessaan. Värit oli valittu kuurosokeiden näkökyvyn mukaan. Nyt kokeilu on ohi. Kerro, mitä mieltä olit väreistä. Olivatko värit hyvät? Näitkö säätiedotuksen hyvin? Mitä haluat muuttaa? Teksti-TV odottaa mielipidettäsi.

Turun kuurosokeiden kerho

lopetetaan toistaiseksi.

Kerho jatkuu, kun löydetään kerhonvetäjä.

Aluesihtööri Heikki Paatelainen ei ole Turun toimistossa tiistaina 6.10. Seuraava toimistopäivä Turussa on tiistaina 20.10.87.

Nimipäiväonnittelut

Viikko 41 on juhlapäivä kaikille, joiden nimi on: Inkeri, Inka, Roine, Pirkko, Pirjo, Hilja, Ilona, Alekski, Aleksis, Otso ja Ohto.

Lämpimät onnittelet jokaiselle! Onnitteletukat ovat oranssin ja keltaisen värisiä kehäkukkia. Ne kukkivat tähän aikaan kauniisti.

Suomalaisten vanhoja arvoituksia eli «Mikä se on?»

Etujalat valkeat, takajalat mustat, häntä sivussa ja sarvi keskellä päälakea. (Poliisi)

Kehrää, kehrää, mutta lankaa ei saa. (Kissa)

Kasvaa talvella, ei kasva kesällä, kasvaa latva alaspäin (Jääpuikko)

Mitä on huoneessa eniten. (Jälkiä)